

O S V R T I

KONZALTING – ŠTO JE TO
I ZAŠTO?

U podnaslovu mnogih arhitektonskih, građevinskih, projektnih i drugih radnih organizacija možemo pročitati da se te organizacije između ostalog bave i konzaltingom: Konstruktor-inženjering, RO za projektiranje, *konzalting*, inženjering i nadzor; Projektni biro „Pakrac”, *konzalting* Pakrac; Graditelj, RO projektiranje, urbanizam i *konzalting*; Croatiaprojekt, RO za projektiranje i *consulting*.

Vidimo da se ta riječ piše na nekoliko načina: *konzalting*, *konzalting*, *konzalting*, *consulting*. Vjerojatno bi još moglo i *konzalting*, *konsalting*, *consalting* itd.

Želimo li saznati što ta čudna riječ zapravo znači odgovor nećemo naći ni u Klaićevu Velikom rječniku stranih riječi ni u Enciklopediji Leksikografskog zavoda. Klaić bilježi oblike *konzultacija*, *konzultirati*, *konzultor*, *konzultativni pakt*, ali *konzalting* ni u jednom od njegovih brojnih oblika nema.

U Zakonu o izgradnji objekata (1975, čl. 66) našla sam ovu definiciju:

Pod konzalting poslovima i uslugama pored izrade tehničke dokumentacije i davanja savjeta investitoru u vezi s izgradnjom objekata, smatraju se osobito:

1. Za vrijeme obavljanja prethodnih radova:
 - prethodna istraživanja i izvještaji u pogledu ekonomske opravdanosti izgradnje objekta;
 - izrada ekonomskih i finansijskih pokazatelja;
 - definiranje zadataka za izradu prethodnih radova;
 - izrada investicionog programa i
 - izrada idejne dokumentacije;

2. za vrijeme ustupanja građenja objekta:
 - priprema natječajne i druge dokumentacije u vezi s ustupanjem građenja objekta;
 - priprema dokumentacije za zaključivanje ugovora o građenju i drugih ugovora;
 - analiza ponuda i davanja prijedloga u pogledu ustupanja radova;
3. za vrijeme građenja i nakon završetka građenja objekta:
 - nadzor nad izvođenjem radova;
 - izrada planova te praćenje njihove realizacije;
 - usklađivanje rada sudionika u izgradnji objekta;
 - sudjelovanje u postupku primopredaje i konačnog obračuna i
 - nadzor u pogledu ispravnosti i funkcioniranja objekta u početku njegova korištenja i dr.

Vidimo, dakle, da *konzalting* obuhvaća sve poslove od ideje do završetka objekta osim same izvedbe. Iz Leksikona prava međunarodnih privrednih odnosa (Savremena administracija, Beograd, 1982) možemo saznati da postoji i tzv. *ugovor o konsaltingu* „kojim se lice koje pruža konsalting usluge (projektantska i konsalting-organizacija ili konsalting-inženjer) obavezuje da za naručioca (klijenta) izvrši, uz naknadu, sve radnje koje spadaju u kategoriju tzv. intelektualnih usluga, potrebne za izgradnju građevinskog objekta.”

Konsalting je dakle, i imenica i pridjev i prvi dio polusloženice. Uz natuknicu u Leksikonu možemo naći i paralele na stranim jezicima: e. *consulting contract*, F. *consulting contrat*, r. *контракт о про-*

ектно-консультативным работам, нп. *Consulting-Vertrag*.

Iz tih je paralela jasno da je riječ došla k nama iz engleskog, ali je ona u engleskom pridjev. Provjeravam za svaki slučaj i u imeniku arhitektonskih organizacija (*International directory of American Institute of Architects, Archimedia, New York, 81*). Nalazim da je *consulting* u engleskom stvarno pridjev (ili glagolska imenica), a odgovarajuća imenica jest *consultation*. Nalazim dalje da je vršitelj radnje *consultant* (kod nas *konsulting-inženjer), a glagol jest *consult*. Sve su to riječi latinskog podrijetla, pa ako već usvajamo strane riječi one u našem jeziku trebaju imati oblik prema latinskomu, a ne prema engleskom. Osim toga treba posuditi samo osnovni strani naziv, a ostale se riječi mogu iz njega izvesti.

Osnovni je oblik imenica koja u hrvatskom glasi *konzultacija*, a ostali se oblici mogu iz nje izvesti tvorbenim pravilima.

Uz latinske oblike postoji mogućnost upotrebe i domaćih naziva. Tako imamo prihvatljiv latinski i domaći niz:

- * konzalting (imenica) =
konzultacija, savjetovanje
- * konzalting (pridjev) =
konzultacijski, savjetodavan
- * konzalting (gl. imenica) =
konzultiranje, savjetovanje
- * konzalting-inženjer =
konzultant, savjetnik
- * vršiti konzalting =
konzultirati, savjetovati

Domaći i latinski nazivi pružaju bogate mogućnosti zamjene za anglizme. Međutim, poznato je da se čak i kad postoji jasan i precizan domaći naziv, teži upotrebi stranog naziva. Navest ću primjer iz Večernjeg lista od 1. ožujka 1984. str. 7: „Radne će organizacije u taj sistem stavljati sve podatke o svojim zalihama siro-

vina i repromaterijala, o savjetodavnim uslugama (*consulting*) i novim proizvodima kojima će to biti neka vrsta predstavljanja u javnosti”.

Domaći se naziv objašnjava stranim, pa ako netko slučajno ne zna što su to *savjetodavne usluge* sigurno zna što je *consulting*. Dobro je samo što je *consulting* ipak ostao u zgradama.

Konzalting nažalost nije osamljen primjer nekritičkog preuzimanja raznovrsnih oblika iz engleskoga. U opoziciji prema *konzaltingu* nalazi se *inženjering* (zašto ne inženjerstvo?) koji pored savjetodavnih uključuje i izvedbene poslove. *Konzalting* i *inženjering* samo su dva od niza anglizama koji svakodnevno naviru u naš jezik. Oblici na *-ing* već su veoma česti u hrvatskom, iako se ne uklapaju u naš sustav, a od njih se ne mogu tvoriti ni izvedeni oblici.

Navest ću samo nekoliko primjera uobičajenih anglizama na *-ing*: *marketing, leasing* (v. *Jezik, XXI* str. 122–124), *parking, dribling, šoking, damping, doping, šoping* itd. Ako se pojavi potreba za izvedenim oblicima umjesto pridjeva tvore se polusloženice tuđe sustavu našega jezika npr. *doping-kontrola, šoping-centar* itd.

Milica Mihaljević

TAKSAMETAR, TAKSIMETAR ILI ...?

U posljednje se vrijeme u novinama često piše o povećanju cijena taksi-usluga pa se spominje i naprava za izračunavanje te cijene. Međutim naziv te naprave nema ustaljen lik.

Novinari se kolebaju između *taksimetra* i *taksametra*:

„Moderni *taksametar* (ili kako radije pogrešno kažemo *taksimetar*) pronalazak